

Nr 66.

Ankom till riksdagens kansli den 25 maj 1925 kl. 5 e. m.

Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående provisorisk löne- och pensionsförbättring för reservstatspersonalen m. m., i vad angår pensionsförhållanden.

I en till riksdagen avlåten, den 20 februari 1925 dagtecknad proposition nr 127 har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

dels godkänna vid propositionen fogade förslag till stater för officerare och underofficerare å reservstat vid armén, fältläkarkårens reservstat samt marinens reservstat (se Bil. 1—3), att gälla för budgetåret 1925—1926,

dels medgiva, att personal, som med rätt till pension avgått eller före den 1 juli 1926 avgår från reservstat, må under sin återstående livstid uppbära pension av statsmedel med nedan angivna belopp:

generalmajor	6,650 kronor
överste i högre löneklassen	5,700 »
» » lägre » , fältläkare	5,300 »
kommendörkapten av 1. graden	4,900 »
major, kommendörkapten av 2. graden, regementsläkare	4,300 »
kompaniofficer i högsta löneklassen, bataljonsläkare	2,500 »
» » mellersta löneklassen	2,000 »
» » lägsta »	1,450 »
underofficer i högre löneklassen	1,400 »
» » lägre »	1,100 »

dels öka ordinarie förslagsanslaget till arméns reservstater,

nu	kronor 500,000: —
med	» 250,000: —
till	kronor 750,000: —

dels ock öka ordinarie förslagsanslaget till marinens reservstat,

nu	kronor 38,000: —
med	» 16,000: —
till	kronor 54,000: —

Ifrågavarande proposition har hänvisats till bankoutskottet, i vad den avser medgivande för viss personal att uppbära pension av statsmedel med angivna belopp, samt i övrigt till statsutskottet.

Beträffande utredningen i ärendet tillåter utskottet sig att, i den mån särskild redogörelse icke här nedan lämnas, hänvisa till innehållet i åberopade statsrådsprotokollet.

Utskottet.

Utskottet vill erinra, att statsutskottet i utlåtande den 22 innevarande maj nr 125 i huvudsak tillstyrkt propositionen i de delar, densamma hänvisats till sistnämnda utskott.

Då beslut vid 1914 års senare riksdag fattades om de nuvarande reservstaternas upprättande, blevo reservstatspersonalens löner och pensioner satta i visst förhållande till de för personalen å aktiv stat fastställda motsvarande förmånerna. Med utgångspunkt från vissa angivna grunder anpassades reservstatslönerna för kompaniofficerare och underofficerare så, att de i allmänhet lågo omkring 10 procent under lönen i närmast lägre beställning å aktiv stat. Beträffande de högre beställningarna ansåg man sig vid lönerns bestämmande böra följa den grunden, att lönen å reservstat borde vara högre än pensionen å den lägre tjänstegraden å aktiv stat, och att framför allt *pensionen å reservstat icke komme att understiga nyssnämnda pension.*

Sedan genom beslut vid 1918 och 1919 års riksdagar försvarsväsendets personal å aktiv stat tillerkänts dels tillfällig löneförbättring dels ock pensionsförbättring, framlade arméns och marinens avlöningssakkunniga förslag till löne- och pensionsförbättring jämväl för reservstatspersonalen, varigenom avsågs att återställa det ursprungliga förhållandet mellan löner och pensioner för nämnda personal, å ena, samt den aktiva personalen, å andra sidan.

Med hänsyn till den uppkomna frågan om en genomgripande revision av vårt försvarsväsende föranledde emellertid nämnda förslag icke någon framställning till riksdagen. De sakkunnigas förslag överlämnades i stället till försvarsrevisionen. Av samma skäl upptogs icke heller frågan om förbättring av reservstatspersonalens förmåner i samband med genomförandet av den från och med 1922 gällande löneregleringen för den aktiva personalen.

Försvarsrevisionen anförde i sitt betänkande, att revisionen visserligen funnit sig böra föreslå en väsentlig utökning av antalet officerare å reservstat, men däremot ansett, att den ordinarie tjänstgöringsskyldigheten borde i huvudsak bliva oförändrad, och att det vid sådant förhållande kunde förefalla, som om någon anledning icke förefunnes att frångå den år 1914 fastställda relationen mellan reservstatsbefälets och det aktiva befälets löne- och pensionsförmåner. Då denna relation genom den vidtagna löneregleringen för den aktiva personalen blivit ändrad till reservstatspersonalens nackdel, kunde det därför ifrågasättas, huruvida icke ett återställande av denna relation borde ske genom erforderlig omreglering av reservstatspersonalens avlönings- och pensionsförmåner. Då emellertid revisionen hölle före, att frågan om reservstatspersonalens avlöning och pensionering borde i dess helhet göras till föremål för särskild utredning, hade revisionen icke ansett sig böra framställa något förslag i förevarande hänseende. Revisionen ansåge sig endast böra framhålla angelägenheten av, att en löne- och pensionsreglering för reservstatspersonalen snarast möjligt komme till stånd.

Även vid 1924 års riksdag framhölls i samband med frågan om försvarsväsendets ordnande, att en löne- och pensionsreglering för reservstatspersonalen snarast möjligt borde komma till stånd, därvid den ursprungliga relationen mellan den aktiva personalens och reservstatspersonalens löne- och pensionsförmåner borde återställas och detta jämväl i fråga om den nuvarande reservstatspersonalen.

Sedan försvarsväsendets lönenämnd anbefallts att inkomma med förslag till sådan provisorisk löne- och pensionsreglering för arméns och marinens reservstatspersonal, att därigenom den ursprungliga relationen mellan den aktiva personalens samt reservstatspersonalens löne- och pensionsförmåner ungefärligen återställdes och detta jämväl i fråga om den nuvarande reservstatspersonalen, har lönenämnden numera överlämnat förslag i ämnet.

Över detta förslag hava yttranden avgivits av arméförvaltningen, marinförvaltningen, statskontoret samt 1921 års pensionskommitté.

Kungl. Maj:ts förslag innebär en sådan reglering av ifrågavarande pensioner, att desamma skulle bestämmas till omkring 90 procent av lönerna. Dessa pensionsförmåner skulle tillkomma icke blott de beställningshavare, som komme i åtnjutande av den föreslagna provisoriska löneförhöjningen utan även de äldre pensionärerna å reservstat.

I detta sistnämnda avseende har *pensionskommittén* — efter erinran om sitt förslag rörande en allmän pensionsförbättring för f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. — vidare anfört, bland annat, följande:

Oaktat detta förslag i och för sig innebure en avsevärd höjning av reservstatspensionerna, komme dess genomförande emellertid icke att återställa den ursprungligen avsedda relationen mellan reservstaternas och den aktiva personalens pensioner. Löne- och pensionsförmånerna för reservstaternas personal vore ursprungligen, såsom ock av lönenämnden erinrats, vid reservstaternas organiserande avsedda att stå i ett efter vissa grunder beräknat förhållande till motsvarande förmåner för personalen på aktiv stat. Under det att de förra allt hittills förblivit oförändrade, vore de senare genom de löne- och pensionsregleringar, som successivt genomförts, numera icke oväsentligt högre än vid reservstaternas tillkomst. Härigenom hade proportionen mellan ifrågavarande personalgruppers såväl löner som pensioner helt och hållet förryckts.

Detta innebure enligt kommitténs mening gentemot reservstatspensionärerna en tydlig orättvisa, särskilt framträdande beträffande dem, som avgått från generals- eller regementsofficersbeställningar. Dessa komme nämligen, om inga särskilda åtgärder vidtoges, att även enligt kommitténs nämnda förslag befinna sig i ett sämre läge, än om de i stället för att hava övergått till reservstat kvarstått i närmast lägre beställning på aktiv stat och i denna pensionerats, ett förhållande, som direkt strede mot den tanke, som ursprungligen läge till grund för bestämmandet av reservstatspersonalens pensionsvillkor.

Kommittén hade därför funnit, att den reduktion i pensionsbeloppet, som en beställningshavare på reservstat alltså skulle få vidkännas gentemot den beställningshavare, som kvarstått i lägre beställning på aktiv stat, innebure ett uppenbart frångående av de principer, vilka läge till grund för reservstaternas organisation, och vilka kunde förmodas hava varit av väsentligt inflytande på vederbörandes beslut att på sin tid övergå till reservstaten. Starka billighetsskäl talade därför enligt kommitténs mening för att även

nuvarande pensionärer på reservstat borde komma i åtnjutande av de pensionsbelopp, som kommittén föreslagit för den beställningshavare, som avginge efter löne- och pensionsregleringens genomförande. I ett ganska analogt fall hade riksdagen på Kungl. Maj:ts förslag medgivit, att en pensionsreglering jämväl finge komma vid regleringens ikraftträdande redan pensionerad personal till del. 1922 års riksdag hade nämligen medgivit pensionsförbättring enligt vissa grunder åt f. d. beställningshavare vid armén eller marinen, vilken till följd därav, att han erhållit fullmakt efter den 6 maj 1910 och den s. k. respittiden för honom bortfallit, gått miste om eller lidit minskning i den viss personal vid armén och marinen tillkommande pensionsförbättring och därigenom kommit i åtnjutande av mindre sammanlagd pensionsförmån än den, som skulle tillkommit honom, om han kvarstått i den beställning, han närmast därförut innehaft.

Utskottet delar den uppfattning, som vid flera tillfällen kommit till uttryck, att en reglering av reservstatspersonalens löne- och pensionsförmåner i syfte att återställa den ursprungliga relationen mellan dessa förmåner och dem, som åtnjötos av den aktiva personalen, snarast bör komma till stånd. Det förslag, som i pensionsavseende nu framlagts, har utskottet med hänsyn till den i ärendet förebragta utredningen funnit sig böra tillstyrka och torde icke heller något vara att erinra mot förslagets provisoriska karaktär.

Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts föreliggande proposition, i vad densamma nu är föremål för prövning, må medgiva, att personal, som med rätt till pension avgått eller före den 1 juli 1926 avgår från reservstat, må under sin återstående livstid uppbära pension av statsmedel med nedan angivna belopp:

generalmajor.....	6,650 kronor
överste i högre löneklassen	5,700 »
» » lägre » , fältläkare	5,300 »
kommendörkapten av 1. graden	4,900 »
major, kommendörkapten av 2. graden, regementsläkare	4,300 »
kompaniofficer i högsta löneklassen, bataljonsläkare	2,500 »
kompaniofficer i mellersta löneklassen	2,000 »
» » lägsta »	1,450 »
underofficer i högre löneklassen.....	1,400 »
» » lägre »	1,100 »

Stockholm den 25 maj 1925.

På bankoutskottets vägnar:

BERNH. ERIKSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:
 av första kammaren: herrar *Gustafsson* i Stensholm, *Johansson* i Friggeråker, *Berge*, *Andersson* i Hägelåkra, *Bondeson*, *Ström*, *Abrahamsson* och *Östergren*;
 av andra kammaren: herrar *Eriksson* i Grängesberg, *Winkler*, *Bäcklund*, *Lovén*, *Ryberg*, *Höglund*, *Johansson* i Edsbyn och *Uddenberg* i Varberg.

Reservation

av herrar *Bäcklund*, *Lovén*, *Bondeson* och *Höglund*, vilka anført och hemställt följande:

»Då vi anse, att de hithörande beställningshavare, som avgått eller avgå före den 1 juli innevarande år, icke böra komma i en gynnsammare ställning än övriga f. d. befattningshavare, beträffande vilka förslag nu föreligger angående en allmän pensionsförbättring, torde här ifrågavarande pensionsföråner böra tillkomma allenast dem, som avgå under instundande budgetår 1925—1926.

Vi få alltså hemställa,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande proposition, må, i vad densamma nu är föremål för prövning, medgiva, att personal, som med rätt till pension avgår från reservstat under tiden 1 juli 1925—30 juni 1926, må under sin återstående livstid uppbära pension av statsmedel med nedan angivna belopp:

generalmajor.....	6,650 kronor
överste i högre löneklassen	5,700 »
» » lägre » , fältläkare	5,300 »
kommendörkapten av 1. graden.....	4,900 »
major, kommendörkapten av 2. graden, regementsläkare	4,300 »
kompaniofficer i högsta löneklassen, bataljonsläkare	2,500 »
kompaniofficer i mellersta löneklassen	2,000 »
» » lägsta »	1,450 »
underofficer i högre löneklassen	1,400 »
» » lägre »	1,100 » »